

УДК: 069(497.11)"2015"(047)

Делфина РАЈИЋ
*историчар уметности,
музејски савешник
Народни музеј Чачак*

ИЗВЕШТАЈ О РАДУ НАРОДНОГ МУЗЕЈА У 2015. ГОДИНИ

Народни музеј у Чачку је током 2015. године наставио традицију истрајног рада у својој основној делатности прикупљања, чувања, научне обраде и излагања предмета, покретних културних добара везаних за културну, историјску и уметничку прошлост чачанског краја. План је реализовало 18 радника, а њиховим радом управљао је директор у сарадњи са Управним одбором. О правно-финансијским пословима бринуле су се заједничке службе за све установе културе у Чачку.

Настављена је пракса припреме и излагања студијских изложби Музеја које омогућавају попуњавање збирки, пракса организовања гостујућих изложби са најразличитијом

тематиком, као и одржавања предавања запослених стручњака Музеја.

Зграда Музеја и опрема

Радни простор и депои Музеја смештени су у половини зграде Старог начелства, а простор за сталну поставку у Конаку господара Јована Обреновића, који су категорисани као непокретна културна добра од великог значаја. У управној згради је, услед недостатка простора, онемогућени су и проширење рада свих одељења и смештај предмета.

У протеклој години окречени су депо библиотеке и музејски ходници. За потребе Етнолошког одељења и секретара купљена су 3 рачунара.

ОДЕЉЕЊЕ ЗА АРХЕОЛОГИЈУ

Збирке и археолошки материјал

Током године обрађена је већа количина археолошке грађе са локалитета истраживаних током 2014. године – Двориште Гимназије и Дубацу Јанчићима. Извршена је класификација предмета по врсти материјала, завршена конзервација и пратећа документација. Урађена је и комплетна документација која уобичајено прати археолошка ископавања (дневници, А, Б и Ц картони, технички цртежи, фотографије).

Теренска истраживања

У периоду од 29. 10. до 16. 11. 2015. године обављена су археолошка ископавања на локалитету Двориште Гимназије у Чачку. Наставак ових заштитних ископавања усмерен је ка систематском истраживању остатака веће грађевине из античког периода, ка прецизнијем утврђивању њених габарита, архитектонских детаља, истраживању античког културног слоја, као и одређивању граница

хришћанске некрополе која је делимично укупана у старији објекат.

Током овогодишње кампање ископ из 2014. године проширен је на јужну и северну страну на укупној површини од приближно 90 m². Јужно проширење означено је као сонда 5, а северно као сонда 6. Обе сонде су неправилног облика, условљене правцем пружања већ откритених зидова античке грађевине.

Будући да је ове радове иницирао пројекат изградње фискултурне сале у гимназијском дворишту, истраживања су усмерена ка што потпунијем откривању римске грађевине, утврђивању њеног габарита, функције, времена и начина рушења и напуштања. Већ је оцењено да се ради о врло значајној целини која је чинила део одређеног комплекса (насеља) са простора данашњег центра Чачка из времена римске доминације, а доказе за овакав став пронашли смо у резултатима и обиму претходних истраживања. Поред Терми крај градског шеталишта, грађевина у дворишту Гимназије има потенцијал да буде једна од ретких систематски истражених античких целина у Чачку.

Археолошка ископавања на локалитету Двориште гимназије у Чачку током 2015. године финансирана су из средстава добијених од Министарства културе и информисања Републике Србије.

Током јула и августа 2015. године Филозофски факултет у Београду под руководством др Михаила Миљковића вршио је ископавања на Градини на Јелици. У августу је део колектива Народног музеја посетио археолошке ископе. Кустос-археолог Вујадин Вујадиновић је крајем августа учествовао на археолошким истраживањима локалитета Градина на Јелици.

У јуну 2015. године археолози Вујадин Вујадиновић и Александра Гојгић учествовали су у теренским активностима приликом

узимања узорак глине на четири локације у драгачевском крају за потребе мастер рада Михаила Мучибабића, студента Аристотеловог универзитета из Солуна, који се тиче физичко-хемијских анализа налаза грнчарије са Градине на Јелици.

Научни и стручни скупови, семинари и стручно усавршавање

У периоду од 24. до 27. септембра 2015. године у Чачку је, у малој сали хотела „Београд“, одржан научни скуп под називом *Појредни обичаји бронзане и гвоздене доба у централној и југоисточној Европи*. Овај догађај су организовали 30. Комисија међународне уније за праисторијске и протоисторијске науке (*International Union of Prehistoric and Protohistoric Sciences (UISPP) - 30th Commission*), Асоцијација за проучавање погребне археологије из Румуније (*Association for Studies in Funerary Archaeology – Romania (ASAF)*) и Филозофски факултет у Београду. Поред учешћа у припреми скупа Народног музеј у Чачку је преузео и улогу домаћина и у потпуности финансирао све предвиђене обавезе и активности – смештај, припрему и израду пратећег материјала намењеног учесницима, као и организацију излета у Овчарско-кабларску клисуру са посетом манастирима. Према програму скупа предвиђено је 26 реферата која су потписала 33 аутора из 11 европских земаља: Србије, Румуније, Молдавије, Грчке, Украјине, Чешке, Хрватске, Словеније, Босне и Херцеговине, Аустрије и Велике Британије. Скупу се одазвало 25 учесника, представљен је 21 реферат које је потписало 30 аутора. Нису присуствовали учесници из Украјине, Чешке и Молдавије.

Заједнички је закључак да је скуп изузетно успео и да је пружио прилику за врло живу и конструктивну интеракцију разних учесника, а честе и некада обимне дебате представљају сигуран знак о важности изнетих тема и мишљења. Прилика да се на једном месту окупе врло значајни научни радници из земаља у нашем окружењу сигурно потврђује углед и

значај Народног музеја у Чачку као носиоца и реализатора свих предвиђених активности, а сасвим посебан моменат представља и посвета скупа и планираног Зборника радова нашем истакнутом научнику и великом пријатељу чачанског Музеја – археологу Растку Васићу.

Катарина Дмитривић је 26. 11. 2015. године одбранила докторску дисертацију под називом „Сахрањивање у културама бронзаног доба у Западном Поморављу“ на Филозофском факултету у Београду (комисија: др Милош Јевтић, ментор, др Растко Васић и др Марија Љуштина).

Половином децембра добила је стручно звање музејски саветник.

Пројекти и изложбе

До краја јануара 2015. године трајала је изложба *Градини на Јелици – 30 година археолошких истраживања* проф. др Михаила Милинковића.

Археолошко одељење учествовало је и у обележавању манифестације *Музеји Србије, десет дана од 10 до 10* у мају 2015. у организацији Националних музеја Србије.

У јулу месецу добијена је сагласност Галерије САНУ за одржавање изложбе о Градини на Јелици средином 2016. године.

Римске терме су чишћене у неколико наврата од стране јавног предузећа „Комуналац“ и радника Народног музеја у Чачку.

ОДЕЉЕЊЕ ЗА ИСТОРИЈУ

Збирке

Током 2015. године преузет је део заоставштине мајора Николе Косића путем поклона његовог сина Милана Косића из Чачка. Започет је процес ревизије свих збирки Историјског одељења. Пописани су сви постојећи

По потреби су обилажена и градилишта у ужем центру Чачка.

За потребе реконструкције сајта Народног музеја део који се тиче археолошког одељења је ажуриран и обогаћен новим садржајима у вези са најзначајнијим резултатима најновијих, али и старих теренских истраживања, као и актуелностима и обрадом археолошке грађе.

Кустос Вујадин Вујадиновић учествовао је на јавној дебати о утврђивању тема од јавног интереса у области јавног информисања за Град Чачак у организацији Независног удружења новинара Србије.

Кустос Вујадин Вујадиновић је у склопу сарадње са Конзерваторским одељењем Народног музеја у Чачку учествовао у изради матурског рада Ивана Ђуровића, ћака Уметничке школе у Чачку.

Археолошко одељење је учествовало у припреми прилога о Чачку за потребе „Малог Забавника“ (независна видео-продукција) која се емитовала на Првом програму Националног сервиса РТС.

Археолог Вујадин Вујадиновић учествовао је у промоцији археолошког наслеђа Чачка кроз посету Термама са туристичким водичима Туристичке организације Србије који су у Чачку боравили током манифестације „Караван Србија“.

Кустос-археолог Вујадин Вујадиновић учествовао је у тиму археолога и веб-дизајнера у изради 3Д модела касноантичке палате Ромулијане (данашњег Гамзиграда код Зајечара).

картони (5.000), направљени картони за предмете који их нису имали, а затим је започет и попис предмета смештених у депоу и сталној поставци. Овај посао обављаће се континуирано и током 2016. године. Музеј је после

изложбе „Седамдесет година од победе над фашизмом 1945-2015.” од Луке Василића из Чачка на поклон добио магацин за аутомат Thompson 1928 A1.

Рад на истраживању породичних заоставштина XIX и прве половине XX века дао је добре резултате у попуни музејских збирки. Од укупно 136 нових предмета у Одељењу за историју, 112 је преузето као поклон из заоставштина породица Бојовић, Митровић и Танасковић. Поред тога, откупљена су 24 предмета: 10 за Збирку старих и ретких књиге (са луксузно израђеним занатским повезом украшеним златотиском), 13 за Збирку фотографија (из периода од 1875. до 1940. године) и 1 за Збирку униформи.

Заоставштину једног од оснивача Музеја, новинара Дојчила Митровића (1907-1995) и његових сродника, чини драгоцен грађа о његовој делатности и значајним личностима из историје Србије у XIX и XX веку. Из ове целине преузета је сликовна грађа Димитрија Петровића: фотографије и цртежи из Првог српско-турског рата 1876. године (6 предмета).

Професор др Дарко Танасковић, амбасадор Србије при Унеску у Паризу, поклатио је заоставштину генерал-пуковника др Рајка Танасковића (1917-1984) и пуковника др Инес Танасковић (1921-1999). Чине је 109 предмета: одликовања, војна опрема, повеље, фотографије и књиге.

Одељење за историју Народног музеја у Чачку располагало је информацијом да престаје да постоји једна од највећих, најбољих и најсређенијих приватних збирки униформи ЈНА. Њен власник Вук Јокановић, заставник у пензији из Панчева, при формирању збирке поштовао је сва музеолошка правила и практично био кустос једне од највећих колекција службене одеће војске СФРЈ и СРЈ. Последње информације из штампе говориле су да се активност збирке гаси, а да за њену судбину нису показале интерес централне музејске установе у Београду (Одбрана, бр. 235, јул 2015). Информација да се у збирци налазе

предмети личности чије су рођење или претежна делатност везани за чачански крај и ратне јединице овог подручја у Другом светском рату разлог су да се направи увид у њену структуру и стање.

Приликом посете збирци Вука Јокановића констатовано је да се у њој налазе предмети три народна хероја и тројице генерала и адмирала за које је Народно музеј у Чачку заинтересован. Најзначајнију целину збирке чини заоставштина генерала армије Петра Грачанина (Јагодина, 1923 – Београд, 2004), председника председништва СР Србије. Чине је униформе, одликовања, албуми, фотографије, документа и реалије. Одељење за историју је од 1982. до 1998. године било у преговорима са генералом Грачанином за преузимање његове заоставштине, пошто је Народно музеј у Чачку имао део поставке посвећен Другој пролетерској бригади у којој је он био ратни командант батаљона. Из заоставштине генерал-пуковника Душана Кораћа (Мрчајевци 1920 – Београд 1998) у збирци се налазе униформе, одликовања и документа. Захваљујући генерал-мајору Средоју Урошевићу (Доња Тречка, 1917 – Београд, 2007) у ову збирку је доспела бусола народног хероја Миодрага Миловановића Луна, ратног команданта Друге пролетерске бригаде.

Систематско прикупљање службеног одела ЈНА упутило је творца збирке на праћење еволуције униформе у војсци СР Југославије и Републике Србије. Због тога се у збирци налазе униформе савремених генерала и адмирала Драгана Катанића (1956), Миливоја Бојовића (1951) и Миливоја Павловића. Околност да су ово јединствени примерци предмета из периода СФРЈ, да су везани за личности на највишим државним и војним дужностима, налагале су изналагање начина за откуп како не би били препуштени тржишту старина, али за то није добијена финансијска подршка.

У току године рађено је на сређивању збирки. Инвентарисано је 85 предмета који

су смештени у депо. Извршени су преглед и паковање студијске збирке.

Истраживачки рад

Двестагодишњица Другог српског устанка и стогодишњица херојске одбране Београда

На међународном научном скупу „Српска револуција и обнова државности Србије – двеста година од Другог српског устанка“, у организацији Међуопштинског историјског архива из Чачка и Историјског института из Београда, прочитано је саопштење „Руска мисија Розелион-Сашаљског и Коцебуа у Србији 1830/31. године“.

Изложба „Драгутин Гавриловић – мајор са чином пуковника“ била је део програма обележавања стогодишњице херојске одбране Београда. На позив Савеза потомака ратника Србије 1912-1920. године „Стари град“ и Удружења „Култура ћирилице“ изложба је била најпре постављена у Галерији Телевизије Србије. Отворена је 7. октобра 2015. године пригодном беседом професора Ивана Стратимировића, а затим на територији београдских општина Вождовац и Земун, као и на Београдском сајму књига. У Гимназији у Чачку, у оквиру трибине о прошлости, 22. октобра 2015. године Радивоје Бојовић одржао је за ученике и наставнике предавање „Драгутин Гавриловић – мајор са чином пуковника“.

Уметничка галерија „Надежда Петровић“ укључила је Одељење за историју у програм обележавања стогодишњице смрти велике сликарке. У току рада на идентификацији предмета из њене заоставштине утврђено је да је слика Надежде Петровић „Предео II“ издвојена из збирке за потребе репрезентације Градске општине, а да о томе није остао никакав траг у музејској документацији. Поклоњена је председнику Јосипу Брозу приликом његове посете Чачку 24. септембра 1959. године.

За Научни скуп посвећен Надежди Петровић (1873-1915) припремљено је и предато Спомен-збирци Павла Бељанског у Новом Саду саопштење „Надежда и Петровићи у музејским збиркама Чачка“.

Одељење за историју позајмљивало је културна добра из својих збирки Музеју рудничко-таковског краја у Горњем Милановцу за изложбе „Време Обреновића и њихово право“ (кубура леденица кнеза Милоша Обреновића) и „Генерал Божидар Терзић (писмо пуковнику Степи Степановићу из 1905. године)“.

За изложбу Међуопштинског историјског архива у Чачку и Народног музеја у Чачку поводом 200 година од Другог српског устанка направљен је избор предмета из збирки Одељења за историју.

Одељење за историју било је сарадник на пројекту „Стогодишњица одбране Стига и Браничева на копну, води и у ваздуху: 1915 – 2015“. Направљен је избор из Збирке архивске грађе српског ваздухопловства у Првом светском рату.

Историјском архиву Шумадије из Крагујевца скенирани су и достављени предмети из збирки фотографија и архивске грађе о Хаџи-Продановој буни и Другом српском устанку.

Велики број спољних сарадника и истраживача је за своје радове користио грађу из Збирке фотографија и Збирке архивске грађе.

За потребе писања радова објављених у 2015. години обављено је обимно истраживање у више архивских фондова у Међуопштинском историјском архиву у Чачку и Јеврејском историјском музеју у Београду.

У првој половини 2015. године прегледани су и снимљени документи релевантни за покренуте теме из фондова Општине Чачак (1920-1944), Четничке архиве и преписа из Архива Војно-историјског института у Београду (данас Војни архив). Прегледано је 30 кутија архивске грађе.

Обављено је и истраживање у архивским фондовима Јеврејског историјског музеја у Београду (релевантни подаци у вези са јеврејским породицама у Чачку и њиховим страдањем у рату).

Поводом истих тема прегледани су сви бројеви „Слободног гласа“ (1945-1950) и „Чачанског гласа“ (1951-2000), као и листа „Политика“ (1919-1941) - преко 55.000 новинских страна.

Као и ранијих година, током 2015. године у више наврата омогућавано је многим колегама да користе информације и податке из збирки и фондова Народног музеја у Чачку.

Историчар др Милош Тимотијевић је заједно са етнологом др Ивицом Тодоровићем са Етнографског института САНУ у Београду у фебруару 2015. извршио ново испитивање волонтера у оквиру пројекта у вези са пореклом становништва Србије, уз узимање узорака за испитивање хаплогрупа. Испитивање је наставак истог пројекта из 2013. и 2014. године. Први комплетни резултати и њихова анализа требало би да се добију крајем 2016. године.

Активности Историјског одељења

Припрема каталога „Униформе војводе Петра Бојовића“

За припрему каталога „Униформе војводе Петра Бојовића“ обављена су истраживања у приватним заоставштинама, библиотекама и архивима у Београду. Поред предмета из збирки Народног музеја у Чачку (велики војводски мундир, црни дворедни мундир, генералска шапка, официрска блуза, шињел и др.) настојало се да буде обухваћена грађа и у приватном поседу. Код наследника се чува укупно 90 предмета са статусом културног добра војводе Петра Бојовића (1858-1945), команданта Прве армије и начелника штаба Врховне команде у Првом светском рату. Поред делова униформи (еполете, ешарпе)

сачувана су одликовања, повеље и три комада личног наоружања. Добијене су на поклон војводске еполете за велики мундир (једине које постоје), те је тако овај јединствени део службене одеће комплетиран. Службеној одећи припада и посребрена кокарда рађена у вишебојном емајлу (за генералски каплак) са владарским монограмом.

Каталог збирке „Униформе војводе Петра Бојовића“ (Мишевићи, код Нове Вароши 1858 – Београд, 1945) чине две целине. Биографски прилог испричан је кроз анализу сликовног материјала који приказује развој униформе српске војске у последњој четвртини XIX и првој половини XX века. Колекција Народног музеја у Чачку детаљно је анализирана, с обзиром да до сада нису били уочени такозвана мала војводска одећа и специфични хералдички елементи еполета. Комбинацијом ових и сликовних извора извршено је прецизно датовање сваког комада одеће. Документарност је постигнута избором фотографија војводе Петра Бојовића, фотографија униформи и детаља.

Истраживања је финансирало Министарство културе и информисања Републике Србије.

Нове аквизиције и рад са збиркама

Изложбе

Један од најважнијих јубилеја у 2015. години било је обележавање победе над фашизмом. У склопу тих активности већ крајем 2014. започет је континуирани низ предавања, јавних трибина, промоција књига, стручног вођења кроз сталну поставку, сарадње са медијима и гостовања у чачанским школама. Циљ ових активности била је анимација публике свих профила за рад Музеја и планирану изложбу посвећену сећању на победу над фашизмом.

То је био завршни део комплексних припрема за ову изложбу, започетих најпре

научно-истраживачким радом на обради теме и прикупљању грађе и објављивању низа научних монографија и стручних чланака. Затим је почело осмишљавање концепта, дизајна и архитектуре изложбе, а у завршном делу најпре заштита, а потом и постављање експоната, док су педагошки и пропагандни рад континуирано пратили све ове активности.

Током 2015. године потпуно су завршене припреме за изложбу „Седамдесет година од победе над фашизмом 1945-2015.“ (рецензент др Алексеј Тимофејев са Филозофског факултета у Београду). Написан је уводни текст, сравњен каталогски попис предмета, обављена ревизија збирки у којима се ти предмети налазе, извршена је провера инвентарских картона и података у њима, обављени фотографисање и конзервација предмета. Осмишљен је план излагања, изабрани су фотографије, предмети, штампани материјал, дизајн изложбе и каталога, а затим је одређен дискурс изложбе који инсистира на антихуманом карактеру фашизма и масовности страдања српског народа у Другом светском рату. Изложба је отворена 5. новембра 2015. и трајала је до 15. јануара 2016. године. Изложбу је посетило 1256 људи, док је на интернету страну посвећену изложби и каталог у електронском облику посетило неколико хиљада посетилаца.

Изложбе у припреми

За 2017. годину планирана је изложба фотографија и докумената посвећена традицијама балканских, Првог и Другог светског рата, музеолошки и историографски обрађена преко приказа живота и уметничког рада књижевника Драгише Васића који је оставио значајан траг у политичким и уметничким токовима Србије, Југославије, Балкана, али увек везан за ужи завичај Горње Трепче, Горњег Милановца, па и Чачка. Започети су

обимни научно-истраживачки радови у архивима, библиотекама, музејима, приватним збиркама и на терену. Завршетак се планира половином 2016. године.

Промоције и предавања

Током 2015. године др Милош Тимотијевић одржао је четири промоције књига, четири предавања, организовао још два предавања, саопштио реферате на три научна скупа, као и на једном музеолошком семинару.

Промоција публикације „Обреновићи у музејским и другим збиркама 2“ одржана је 26. марта 2015. у Конаку кнегиње Љубице у Београду. На промоцији су говорили рецензенти др Игор Борозан и др Милош Тимотијевић, као и Александар Марушић, један од уредника каталога у коме су публиковани и предмети и збирке који се чувају у Народном музеју у Чачку.

Промоција публикације „Обреновићи у музејским и другим збиркама 2“ одржана је и 28. априла 2015. и у Музеј рудничко-таковског краја у Горњем Милановцу. На промоцији су говорили рецензент др Милош Тимотијевић и уредник Александар Марушић.

Промоција научне монографије „Звонко Вучковић : ратна биографија (1941-1944) : расправа о проблемима прошлости и садашњости“ одржана је 8. септембра 2015. у Клубу „Службеног гласника“ (издавача монографије) у Београду. На презентацији су говорили аутор др Милош Тимотијевић, рецензент др Коста Николић и уредник Борисав Челиковић.

Промоција научне монографије „Звонко Вучковић : ратна биографија (1941-1944) : расправа о проблемима прошлости и садашњости“ одржана је и 25. септембра 2015. у Музеју рудничко-таковског краја у Горњем Милановцу. На презентацији су говорили аутор др Милош Тимотијевић, уредник Борисав Челиковић и професор књижевности мр Владимир Димитријевић.

Предавање поводом „Дана сећања на жртве Холокауста” одржано је 26. јануара 2015. у Галерији Народног музеја у Чачку. Предавачи су били Драгица Јековић, професор историје у Гимназији, Драгана Бошковић, професор енглеског језика у Гимназији (полазнице Међународне школе у Јад Вашему – Музеју Холокауста у Израелу) и др Милош Тимотијевић.

Трибина „Холокауст – 70 година касније” одржана је 10. марта 2015. године у организацији Регионалног центра за професионални развој у просторијама Гимназије у Чачку за ђаке школе и публику из града. Учествовали су др Милош Тимотијевић, Драгица Јековић, Драгана Бошковић, Хава Барух (координаторка за Србију у Међународној школи Јад Вашем у Јерусалиму) и представници Министарства иностраних послова и Министарства просвете Републике Србије.

Трибина о књижевнику Драгиши Васићу под називом „Интелектуалац и рат” одржана је 25. марта 2015. у Галерији Народног музеја у Чачку у организацији Градске библиотеке „Владислав Петковић Дис” у Чачку и Народног музеја у Чачку. Учествовали су др Милош Тимотијевић и др Богдан Трифуновић.

Нова трибина посвећена књижевнику Драгиши Васићу одржана је у чачанској Гимназији 21. октобра 2015. под називом „Драгиша Васић: књижевник и побуњеник”. На трибини су говорили др Богдан Трифуновић, мр Владимир Димитријевић и др Милош Тимотијевић. Организатори трибине били су Гимназија Чачак и Градска библиотека „Владислав Петковић Дис” у Чачку.

Поводом седамдесет година од победе над фашизмом 12. маја 2015. организовано је и предавање историчара др Венцеслава Глишића, а 17. децембра 2015. гостовање и проф. др Милана Ристовића са Филозофског факултета у Београду поводом представљања 44. броја Зборника радова Народног музеја

у Чачку. На отварању изложбе „Седамдесет година од победе над фашизмом 1945-2015” мр Владимир Димитријевић је поред свечаног отварања одржао и једно кратко предавање.

Научни скупови и музеолошки семинари

Историчар др Милош Тимотијевић учествовао је на научном скупу „Два века Другог српског устанка”, у организацији Музеја рудничко-таковског краја и Центра за митолошке студије, одржаном 18. априла 2015. у Музеју у Горњем Милановцу. Презентован је рад „Таково и Равна гора, старо и ново митско место”.

Историчар др Милош Тимотијевић учествовао је и на међународном научном скупу „Други српски устанак и развој српске државности”, у организацији Међуопштинског историјског архива у Чачку и Историјског института САНУ, одржаном 7. јуна 2015. године у Чачку. Поднет је реферат „Бој на Љубићу у званичној репрезентативној култури сећања током епохе социјализма у Чачку (1944-1990)”.

Историчар др Милош Тимотијевић учествовао је и на научном скупу у Краљеву под називом „Краљево–Ранковићево–Краљево”, у организацији Народног музеја у Краљеву и Центра за историју Југославије и савремену националну историју у Београду, одржаном 17-18. августа 2015. у Краљеву. Поднет је реферат под називом „Индустрија Краљева 1944-1990”.

Историчар др Милош Тимотијевић учествовао је и на музеолошком семинару у организацији „Деска Креативна Европа” и Музеја на отвореном „Старо село” у Сирогојну, од 17. до 20. јуна 2015. године. У оквиру семинара „Програм Креативна Европа – припрема пројеката”, историчар др Милош Тимотијевић презентовао је пројекат о наслеђу социјализма, посебно урбаног наслеђа Чачка.

Сарадња са медијима

Током 2015. историчар др Милош Тимотијевић је у више наврата гостовао у програмима разних телевизија, а у листовима „Политика“, „Илустрована Политика“ и „Геополитика“, интернет порталима „Нови Стандард“ и „Фонд стратешке културе“, дао је интервјуе у вези са радом на теми изложбе „Седамдесет година од победе над фашизмом 1945-2015“ и монографији о Звонку Вучковићу. Као и ранијих година, историчар др Милош Тимотијевић је у сарадњи са публицистом др Светиславом Марковићем током 2015. у локалним новинама „Чачанске новине“ објављивао фељтон у вези са биографијама људи по којима улице у Чачку носе називе.

Стручно усавршавање и рецензије

Историчар др Милош Тимотијевић је у новембру 2015. године добио звање музејског саветника од комисије формиране у Народном музеју у Београду. Рецензент хабилитационог рада „Бој на Љубићу у званичној репрезентативној култури Чачка током XIX и XX века“ био је доц. др Игор Борозан са Филозофског факултета у Београду.

Током 2015. историчар др Милош Тимотијевић дао је три рецензије за научне

монографије и каталоге. Најпре за монографију Слађана Луковић, Светислав Љ. Марковић, *Зайагноморавски рудници у Ља* (Чачак : Међуопштински историјски архив, 2015), затим за монографију: Ивица Тодоровић, *Српска шајна : експериментална разматрања специфичних структурних и семантичких образаца од изузетног значаја у српском етнокултурном контексту* (Београд : Невен : Етнографски институт САНУ, 2015), а потом и за каталог *Обреновићи у музејским и другим збиркама Србије III* (ур. Александар Марушић, Ана Боловић), (Горњи Милановац : Музеј рудничко-таковског краја, 2015).

Послови у вези са радом редакције Зборника радова Народног музеја у Чачку

Почетком 2015. почели су да пристижу радови за 44. број Зборника радова Народног музеја. Историчар др Милош Тимотијевић је у оквиру својих задужења примио све радове у папирном и електронском облику, као и прилоге у форми цртежа и фотографија. У 44. броју Зборника радова Народног музеја објављено је 16 радова. Историчар др Милош Тимотијевић прочитао је као члан редакције све радове, а 10 радова је потписао и као рецензент.

ОДЕЉЕЊЕ ЗА ИСТОРИЈУ УМЕТНОСТИ

Поред организационих послова, Делфина Рајић, директор Народног музеја у Чачку, активно је учествовала у свим пројектима и манифестацијама Музеја. Организовала је и приредила редовну годишњу изложбу *32. гечји мајски салон*, све изложбе које су биле

део редовне активности током 2015. године, као и низ књижевних вечери и предавања. Учествовала је у бројним телевизијским емисијама, као и у организационом одбору обележавања 200 година од подизања Другог српског устанка и снимању филма у те сврхе.

ОДЕЉЕЊЕ ЗА ЕТНОЛОГИЈУ

Збирке

У оквиру редовних музејских активности инвентарисано је 35 предмета. Видео и аудио-материјал који је снимљен у току теренских активности чува се у Етнолошком одељењу.

У дигиталној техници снимљено је око 300 фотографија, углавном из области нематеријалне баштине, као и објеката и детаља у вези са народним градитељством

и предметима материјалне културе. Највећи део фотографија настао је у току теренских активности кустоса. У фото-лабораторији је у црно-белој техници снимљено око 100 фотографија за потребе фото-документације Етнолошког одељења и око 200 у дигиталној техници.

У току 2015. вршене су редовне активности око одржавања и сређивања депоа. Проблем нових ормана и полица за једну просторију депоа решен је у 2015. години добијањем потребних средстава од Министарства културе РС (набављена су три метална ормана са полицама за смештај предмета). Овим је делимично решен проблем простора за предмете из Етнолошке збирке. Предмети су прописно упаковани и сложени у нове ормане.

У оквиру редовних музејских активности сређиван је депо, разврставани су предмети и вршена је реинвентаризација.

Нове аквизиције

У 2015. години Етнолошко одељење је набавило 35 нових предмета за збирке покућства, посуђа, заната и играчака. До експоната се долазило поклонима и личним контактима са суграђанима. У току 2013. године успостављен је контакт са Даницом Калинић из Београда, наследницом куће Михаила Протића, свештеника у Негришорима. У кући у којој нико не живи налази се велики број предмета изузетне вредности потребних за збирке покућства, Са госпођом Даницом Калинић договорен је откуп већег броја предмета по изузетно повољним ценама, а три предмета су већ откупљена Са господином Момчилом Гојгићем успостављен је контакт и започети су разговори о преузимању његове изузетно вредне збирке керамике која се састоји од хиљаду комада прикупљених на територији читаве бивше Југославије.

Теренска активност

У протеклој години вршена су појединачна теренска истраживања према потребама тема о којима је писано, као и за припрему изложби планираних за наредни период.

У оквиру рада на пројекту „*Домаћине, здрав си*“, финансираног средствима Министарства културе, кустоси су одлазили на терен према потребама задатих тема (терен чачанског, милановачког, ивањичког и сјеничког краја).

У оквиру истраживачке активности у вези са уписом нових елемената нематеријалног културног наслеђа кустос Снежана Ашанин је у августу, септембру, октобру и децембру радила на истраживању Драгачева, Краљева, Трстеника, Ваљева, Горњег Милановца, Рашке, Ушћа, Новог Пазара, Сјенице. Из те активности проистекли су нови предлози за упис на националну листу НКН.

У самом граду је успостављена сарадња са више чачанских породица од којих су добијени значајни подаци у вези са пројектима, као и за редовну активност на прикупљању нових предмета за збирке покућства, посуђа и заната.

Изложбена делатност

Мода шешира - У сарадњи са Народним музејом Шабац 16. априла 2015. године отворена је у галерији Музеја етнолошка изложба „Мода шешира“. На изложби су били представљени шешири из Етнолошке збирке шабачког музеја којима је придодата и веома богата збирка шешира из чачанског музеја, као и радионица и алат модног заната. Изложба је гостовала и у Народном музеју у Краљеву, а отворена је у Ноћи музеја 16. маја 2015. године.

Дани евројске баштине - изложба и сајам „Занаш златна вредан“ - Тема манифестације у 2015. години била је „Стари и традиционални занати - очување и одржање“.

У галерији Народнoг музеја у Чачку је 28. септембра 2015. године отворена изложба на којој су представљене занатске радионице опанчарског, обућарског, абаџијског, столарског и пинтерског заната, производи наведених заната, као и еснафска писма, фотографије и документи у вези са учењем заната и полагањем испита. У просторијама Музеја представили су се и ученици Уметничке школе у Чачку и приказали своје умеће у дрворезбарењу и обради камена, као и мајстор воскарског заната који је демонстрирао израду свећа.

Фрула - У оквиру Сабора фрулаша, а у сарадњи са Туристичком организацијом у Чачку, у просторијама хотела „Београд“ 20. јула реализована је и отворена изложба „Фрула“. Представљене су фруле владике Николаја Велимировића које смо позајмили из манастира Лелић. Поред ових на изложби су биле фруле из Источне Србије (из приватних колекција), као и фруле из нашег музеја и Етнографског музеја из Београда. Изложба је трајала 20 дана и била је веома посећена.

Рајка Боројевић - У Центру за културу у Гучи Снежана Ашанин је реализовала изложбу која је посвећена Драгачевској задрузи ткаља у Дупцу. Циљ ове изложбе је да се подстакне свест о значају ове Задруге која, нажалост, више не постоји. Покренута је идеја да се организују школе ткања.

Стална поставка

Музеј геџињскива - У току 2015. године, уз помоћ донације предузећа НИС, а у оквиру пројекта „Заједници заједно“, извршени су потребни радови на поправкама инсталација електричне енергије, уведено је грејање, затворен је плафонски део у првој просторији будућег музеја и уређен дворишни простор постављањем стаза, оградe и темеља за два летњиковца у дворишном простору.

Научни и стручни скупови и стручно усавршавање

Стручни скуп Еџнлошке секције у Ваљевоу - Етнолози су у октобру месецу учествовали на стручном скупу у Ваљевоу, у организацији Етнолошке секције МДС-а. Етнолози су изложили теме које ће бити штампане у 2016: Ивана Ђирјаковић - „Проблем формирања тематских музеја у саставу привредних предузећа на примеру оснивања Музеја млекарства Србије“ и Снежана Ашанин „Драгачевска свадба“.

Викенд нематеријалној културној наслеђа на Филозофском факултету - Снежана Ашанин је на овом научном скупу учествовала са два рада: „Петровске лиле у Сјеници“ и „Здрав си, домаћине“. Саопштење је пратио и теренски видео-запис.

Подизање свесћи о значају рејисированог нематеријалној културној наслеђа Рејублике Србије кроз унапређење националној рејисира НКН - Скуп је одржан 06. новембра 2015. године у Етнографском музеју у Београду. Снежана Ашанин је учествовала са радом „Манифестације као облик презентовања нематеријалног културног наслеђа у Централној Србији“.

Народна традиција и ствари занати – како љокренути креативне радионице - У Центру за културу у Гучи одржан је скуп у вези са организовањем радионица за заштиту традиционалних вредности драгачевског краја. На скупу је учествовала Снежана Ашанин.

Етнолошки филм

Винова лоза - У селу Бела Вода код Крушевца снимљен је истоимени етнолошки филм који се односи на производњу и калемљење винове лозе. Део филма је сниман на Светог Трифуна и односи се на виноградарску славу. Други део је сниман у сезони калемљења.

Драгачевска свадба - Видео-запис о драгачевској свадби направљен је у претходној,

док су конферанса и монтажа реализовани у овој години. Реч је о обичајима у вези са свадбеним церемонијалом актуелним крајем XIX и почетком XX века.

Ојленачка берба - На Данима грожђа у Тополи направљен је видео-запис у вези са Опленачком бербом.

Завештина у Лињици - Значај сеоске славе представљен је у овом филму. Филм је сниман на друге Тројице и представља живо наслеђе ове обичајне праксе.

Нематеријално културно наслеђе

Крајем године Комитет је уписао на националну листу НКН предлог регионалног координатора Снежане Ашанин (предлог „Ракија-шљивовица“).

Послови око припреме за упис предлога „Кајмак“ и „Драгачевски сабор трубача“ приведени су крају.

Настављена је даља активност на обради нових елемената НКН: „Смедеревска јесен“, „Производња пуномасног сјеничког и златарског сира“, „Студенички мермер“ и „Петровске лиле“.

Манифестације

Бојојављење - Као и претходне године, манифестација „Пливање за залеђени крст“ реализована је у сарадњи са Спортским центром „Младост“ и Домом културе. Покровитељи су били Град Чачак и црква Светог Вазнесења.

Драгачевски сабор њрубача - Од ове године традиционална драгачевска свадба изведена је у организацији и режији Снежане Ашанин. Учесници су били играчке и певачке групе Драгачева. Представа свадбе уз све обичаје и обредне радње садржана је из две сценске целине. И домаћа и страна публика имала је прилику да се упозна са

обредним радњама у вези са свадбеним церемонијалом.

Сабор фрулаша у Прислоници - Реализована је изложба „Фрула“.

Фесџивал маски - Традиционално, етнолог је члан стручног жирија у избору најоригиналније маске коју организује КУД „Абрашевић“ на Белу покладну недељу. Такмичари долазе са простора неколико округа (Моравички, Златиборски...).

Фијакеријага - У 2015. години настављена је сарадња са Коњичким клубом „Миленко Никшић“ (етнолог Ивана Ђирјаковић је учествовала у реализацији ове манифестације).

Ноћ музеја - У сарадњи са Коњичким клубом „Миленко Никшић“ етнолог Ивана Ђирјаковић је 16. маја 2015. године у просторијама Клуба и у Добрачиној улици организовала програм „Сећање на стари Чачак“ у оквиру кога је у просторијама Клуба изложен део салона старе градске куће, док је на самој улици постављена изложба старих фотографија Чачка (Удружење „Босиљак“ изложило је своје радове и приказало декупаж технику на предметима, ученици ОШ „Драгиша Мишовић“ извели су неколико старих дечијих игара, КУД „Абрашевић“ је извео програм старих градских игара, а староградску музику свирао је оркестар „Имам једну жељу“).

Пројекти

Оживимо њрадицију и обичаје нашеј краја - Од Министарства културе републике Србије Удружење глувих и наглувих Чачка је у сарадњи са Народним музејем у Чачку добило средства за реализацију пројекта „Оживимо традицију и обичаје нашег краја“. Пројекат је замишљен као радионица у трајању од два месеца са по једним сусретом недељно. У просторијама Народног музеја слушно оштећене особе су имале прилику да упознају сталну поставку Музеја и низ изложби у Галерији

Музеја. У току првог месеца рада радионице учесници су упознати са украшавањем предмета од керамике и дрвета техником декупаж и усвојили су основе ткања и плетења. У другом месецу рада тема су били обичаји, у оквиру којих је сценски изведен обичај свадбе. На крају рада радионице приређени су (17. октобра) изложба радова и сценски наступ учесника радионице у Галерији Народнoг музеја Чачак. Све време рада радионице је снимљено и преточено у кратак филм. Радом радионице координирала је Зорица Петковић, председник Међуопштинског удружења глувих и наглувих Чачак, док су активан рад са учесницима радионице обављале Ивана Ћирјаковић, виши кустос, етнолог-антрополог из Народнoг музеја Чачак, и Снежана Јефтић, дефектолог, сурдопедагог. Циљ овог пројекта су укључивање особа са инвалидитетом у програме Народнoг музеја Чачак као активних учесника и стварање сопственог сценског програма са којим ће наступати на бројним манифестацијама народног стваралаштва. Овим пројектом се постиже повећање знања и вештина у вези са нашом народном традицијом код особа са инвалидитетом и успоставља боља сарадња на развијању нових садржаја установе културе за особе са различитим врстама инвалидитета.

Покренимо нићи - У току летњих месеци, у сарадњи са Удружењем за неговање традиције и обичаја шумадијског краја „Круг“, организована је школа плетења и ткања. Полазници су углавном били ђаци Гимназије. Школу су успешно завршила 23 полазника. Додељене су дипломе, а организована је и изложба у Галерији Народнoг музеја. Овај пројекат је финансирао Министарство културе.

Домаћине, здрав си - У оквиру овог пројекта обављена су опсежна етнoлошка истраживања на простору Централне Србије (Чачак, Драгачево, Рековац, Осечина, Сјеница, Лозница, Пожега, Ужице, Златибор, Зајечар). Прикупљен је богат аудио и видео-материјал.

Рад у стручним друштвима

Етнoлошка секција - У току године Етнoлошка секција је организовала два електронска састанка у чијем раду су наши етнoлози узели активно учешће. Организован је и стручни скуп на коме су учествовали етнoлози Музеја.

Етнoлошко-антропoлошко друштво Србије - Снежана Ашанин је као председник Управног одбора Етнoлошко-антропoлошког друштва Србије активно радила.

Сарадња са другим установама

Центар за културу и сирoћ Лучани - У оквиру Драгачевског сабора трубача настављена је досадашња сарадња са овом установом. Снежана Ашанин је била ангажована у раду стручног жирија за избор најбоље изговорене здравице и најлепше и најоригиналније народне ношње.

У оквиру 55. Сабора трубача етнолог Снежана Ашанин је организовала традиционалну драгачевску свадбу. Извођачи су биле играчке и певачке групе Драгачева. Организовано је и стручно вођење кроз Музеј трубе у дане Сабора (3-9. август).

Винарија „Александровић“ - Остварен је договор за овом винском кућом у вези са снимањем етнoлошког филма који говори о производњи вина и воћарско-виноградској слави Свети Трифун.

Гимназија Чачак - Поред курса ткања и плетења Етнoлошко одељење је пред Васкрс организовало „Школу украшавања васкршњих јаја традиционалним мейодaма“. Полазници овог курса су били ђаци Гимназије. Ове године школа је организована у манастиру Никоље. Инструктори су биле монахиње овог манастира.

И ове године у сарадњи са Гимназијом у Чачку организована је школа ткања и плетења „Покренимо нити“.

Ойшћина Рековац - Остварена је сарадња са овом општином у вези са манифестацијом „Прођох Левач, прођох Шумадију“. Етнолог Снежана Ашанин је о овом веома значајном виду нематеријалног културног наслеђа направила видео-запис. Манифестација је организована од 28. јула до 2. августа 2015. године у Опарићу, Рековцу, Каленићу и Каленићком Прњавору.

Удружење њословних жена „Надежда Пејровић“ - Организована је сликарска колонија у просторијама Студија „Марушка“ у Прељини. Колонија је трајала месец дана, након чега су сви уметнички радови изложени и свечано отворени у дворишту Народног музеја. Учесници колоније су били млади уметници нашег града.

Удружење „Сћари Чачани“ - Етнолог Ивана Ћирјаковић је на годишњој манифестацији овог удружења (под називом „Српски астал“), одржаној у новембру 2015. године, одржала предавање о исхрани Срба у прошлости.

Предшколска усћанова „Моје деићњсћво“ - У оквиру пројекта „Вртићи без граница“ Етнолошко одељење Народног музеја Чачак организовало је две етнолошке радионице у просторијама Музеја на тему грнчарског заната у децембру 2015. године. Етнолог Ивана Ћирјаковић је деци приказала оригиналне музејске предмете у вези са овим занатом, а она су имала прилику да направе предмете од глине и да их украсе.

У заједничкој активности Музеја и ПУ „Моје детињство“ са РТС-ом је организована емисија из чачанског краја која се односила на народни живот. У галерији Музеја деца су приказивала традиционалне дечје игре.

Предшколска усћанова „Рагосћ“ - У склопу обележавања 86 година ове установе остварена је сарадња која се огледала

у организовању дечјих представа у Музеју на тему народне традиције и учествовања деце у бројним обредним радњама животног и годишњег циклуса.

Завод за њроучавање кулћурној развйћка Беоћраг - Изложба „Музеј као инспирација“ реализована је у просторијама ове установе 18. децембра. Чачанска сликарка Весна Матијевић је у сарадњи са Етнолошким одељењем одабрала и осликала етнолошке предмете који су и били тема ове изложбе. Изложбу је отворила Снежана Ашанин.

Радио Беоћраг, РТС и осћала средсћва информисања - Снежана Ашанин је гостовала у бројним телевизијским емисијама (славе, Богојављење, Бела покладна недеља, Божић, Васкрс, културно наслеђе, деца у обичајима, култура исхране, народна традиција, презимена, Дан жена...). Реализована је и специјална емисија са РТС-ом у вези са културним наслеђем (ауторка Даница Брокетеа).

Туристћичка орћанизација Чачак - У оквиру 28. Сабора фурулаша „Ој Мораво“, тенолози су учествовали у организацији манифестације „Беседа под Вујном“ - „Српски народни праведник или грешник“.

Удружење сћарих умећничких занайћа и домаће радиносћи Србије - Настављена је раније започета сарадња са овим Удружењем у погледу консултација и савета у вези са традиционалним занатима и вештином ручних радова.

Удружење њоврћара Заблаће - Пловови завабноа Поморавља - У оквиру ове манифестације, као и претходних година, етнолог је ангажован за уређење етно штанда и раду стручног жирија у избору традиционалних јела и најоригиналнијег дечјег цртежа.

ЛЕТЊИ ДАНИ КУЛТУРЕ

Лето у музеју - „Чаролија глине“

У оквиру манифестације „Летњи дани културе у Чачку“ Народни музеј Чачак је од 2006. године организатор дечије летње радионице. У 2015. Години, у периоду од 7. до 29. јула, у оквиру осам двочасовних сусрета учесници радионице су били упознати са грнчарским занатом, предметима израђеним од печене земље из збирке Музеја и уз помоћ дипломираног керамичара научили основне технике израде предмета од глине без употребе грнчарског кола. Етнолог је учеснике радионице упознао са традиционалном керамиком на нашим просторима и предметима од керамике из Етнолошке збирке Музеја, док су у практичном делу

на најстарији традиционалан начин израдили своје керамичке посуде. Кроз остале часове учесници су упознати са свим техникама које се користе у изради једног керамичког предмета. Мала уметничка дела настала у раду радионице представљена су на изложби радова у Галерији Народног музеја Чачак 21. септембра 2015. године. Аутори и реализатори радионице били су етнолог Ивана Ћирјаковић, виши кустос, и Данијела Голубовић Зечевић, дипломирани сликар керамичар.

Одбор Летњих дана културе у Чачку 2015. доделио је овој радионици Другу награду као изузетно успешном програму.

БИБЛИОТЕКА МУЗЕЈА

Стручна библиотека Музеја располаже са више од 10000 књига и каталога смештених по формату (тзв. *numerus kurens*) и исто толико часописа у 560 наслова. Часописи се инвентаришу и евидентирају у картотеку периодике, а књиге се обрађују по библиотечком стандарду у електронској бази НИБИС. Поред наведених послова, књижничар на радном месту у библиотеци Музеја стара се о набавци, размени, позајмици из других библиотека, физичком смештају књига, пружању услуга запосленима и трећим лицима, као и евиденцији продаје и поклона.

У раду овог одељења у 2015. години издваја се обиман посао око измештања вишкова музејских издања и ослобађање магацинског простора за нови простор библиотечког фонда. (обимне припреме обележавања пакета, пребројавање, спискови).

Фонд библиотеке увећан је за 240 књига (куповина, размена, поклон) и 93

наслова периодике у 135 годишта. У библиотеку је пристигао већи број наслова путем селективне набавке из НБС, које из техничких разлога нису могле бити обрађене у 2015. години. У размену је послато 102 Зборника бр. 43 и 58 примерака „Култура исхране“. Као и ранијих година изван број публикација поклоњен је појединцима, установама и удружењима који су стални музејски сарадници или дародавци. У иностранство је послато 28 Зборника бр. 43. У библиотечком програму НИБИС унето је 240 наслова. Уписани су сви приспели часописи у картотеку периодике и инвентарску књигу. Вршена је позајмица књига из других библиотека, посебно из НБС. Укоричени су само часописи који се набављају претплатом (6 наслова). Радник у библиотеци је присуствовао једном предавању из струке и Сајму књига у Београду, а редовно су пружане библиотечке услуге корисницима.

ЛАБОРАТОРИЈА ЗА КОНЗЕРВАЦИЈУ И РЕСТАУРАЦИЈУ

Подаци о извршеним конзерваторско-рестаураторским радовима и интервенцијама

- археолошке збирке:

локалитет *Дубац - Јанчићи*: (3 предмета - бронза, 1 предмет - гвожђе);

локалитет *Дворишће Гимназије у Чачку*: (1 предмет - сребро; 47 предмета - бронза, 15 предмета - гвожђе);

локалитет *Рудник (Сћационар - Дрење)*: (1 предмет - сребро; 9 предмета - бронза; 2 предмета - олово; 1 предмет - гвожђе); у току је конзервација 6 предмета;

случајни налази (21 предмет - бронза; 1 предмет - олово);

локалитет *Градина на Јелици*: (8 предмета - стакло; 7 предмета - коштани материјал; 1 предмет - керамика). У току су конзервација и анализа металног ламеларног оклопа, као и 28 металних предмета (ископавања 2015); за потребе изложбе у САНУ урађена је конзервација 28 металних предмета, као и реконзервација 16 металних предмета;

- историјске збирке:

Оружје и војна опрема, Декорација: 11 предмета за потребе изложбе *Седамгесет година од њобедне над фашизмом 1945-2015*. (аутомати, пушкомитраљез, пиштољи, шлем, сатови, футрола двогледа, споменица);

- конзервација у другим лабораторијама: текстилни предмет - логорашка капа (НМЧ, И 141) конзервирана је у Одељењу за конзервацију текстила Етнографског музеја у Београду.

Анализа археолошких предмета

У физичко-хемијској лабораторији Републичког завода за заштиту споменика културе у Београду извршена је ED-XRF анализа 6 металних предмета са локалитета Градина на Јелици.

Превентивна конзервација

Извршени су редовни мониторинг и обрада података амбијенталних услова у Сталној поставци Музеја. Извршени су редован преглед и заштита текстилних предмета (униформе, одевни предмети) из историјских збирки природним средством (лаванда).

Извршени су преглед и чишћење предмета и витрина из Сталне поставке (20-28. април).

Учествовање на предавањима, радионицама, стручна сарадња

У току прошле године конзерватори су сарађивали са конзерваторским одељењима и лабораторијама у Србији, као и са Централним институтом за конзервацију у Београду. Настављена је сарадња са Рударско-геолошким факултетом у Београду у погледу анализе и примене науке приликом конзервације културних добара.

Изложбе

Конзерватори су учествовали у техничкој реализацији тематских изложби у организацији Народног музеја у Чачку, као и изложби других музеја, установа и удружења.

Стручна пракса из области конзервације и рестаурације

Лабораторија за конзервацију и рестаурацију наставила је са организацијом стручне праксе из области конзервације и рестаурације за ученике III и IV разреда средње Уметничке школе из Чачка (конзерватор културних добара) у сарадњи са професорима Аном Богићевић, Рашом Јованићем и Снежаном Добросављевић.

Током фебруара са ученицима IV године реализован је програм *Конзервација мейнала* који је водио Слободан Богојевић. У програм

су били укључени и Вујадин Вујадиновић, археолог и Марко Бојовић, фотограф.

У периоду од октобра до децембра са ученицима III године реализован је исти програм који је поред теоријског сегмента обухватио и практичан рад, односно конзерваторски третман 29 новчића из приватне збирке Драгане Божовић, кустоса *Галерије Надежде Пејровић* из Чачка. Стручну праксу водио је Слободан Богојевић, а поред конзерватора у програм су били укључени и предметни професор Снежана Добросављевић, као и фотограф Музеја Марко Бојовић.

У периоду од априла до јуна, ученик IV године Иван Ђуровић је, под менторством Слободана Богојевића, припремао матурски рад (*Конзервација случајних археолошких бронзаних налаза*). У израду матурског били су укључени и Вујадин Вујадиновић, археолог (археолошко тумачење и интерпретација), фотограф Марко Бојовић, као и предметни наставник Рашо Јованић. Рад је поред теоријског дела подразумевао и практичан рад, односно конзерваторски третман одабраних археолошких бронзаних налаза. Иван Ђуровић је у јуну месецу представио резултате истраживања на Изложби радова ученика Уметничке школе. За ту прилику конзервирани предмети су били изложени уз одговарајући плакат који је дизајнерски осмислио сам аутор.

Пројекат Археолошка њочейница

Током новембра и децембра стручњаци Народнoг музеја Чачак (Александра Гојгић, кустос-археолог, Ивана Ђирјакoвић, виши кустос, етнолог, Слободан Богојевић, дипл. инж. технологије, конзерватор) учествовали су у специјализованом програму *Археолошка њочейница - Мали истраживачи у авантури са археолошким њредмејима*. Програм је најпре представљен 22. октобра у Галерији

музеја у оквиру Сајма науке и промоције посебних и специјализованих програма за децу предшколског узраста (Предшколска установа „Моје детињство“).

Програм је обухватио двадесет осморо деце узраста од четири до пет година са стручним сарадницима и васпитачицама Тањом Спасовић, Зорицом Комарицом, Наташом Милојевић и Александром Ђокић. Деци су се кроз игру приближили основни принципи музејског рада. Програм је за циљ имао успостављање бољег разумевања вредности археолошког и културног наслеђа, као и важности њиховог очувања. Истовремено, деца су се упознала са локалном културом и историјом чачанског краја.

У лабораторији за конзервацију деца су се кроз додир са предметима упознала са њиховом функцијом и различитим врстама материјала коришћеним у прошлости. Кроз игру су анализирали, *лечили* и *улејшавали* археолошке предмете помоћу лупа, малих инструмената и алата. Деца су се такође упознавала са орнаментима, односно украсима, шарама и декоративним детаљима присутним на археолошким предметима од керамике, након чега су сами осмишљавали декорацију на керамичким посудама различитих облика и форми. Посебан час посвећен је пажљивом руковању и паковању археолошких предмета. Програм у лабораторији је обухватио и посету фото-лабораторији где су деца учествовала у процесу фотографисања предмета.

Сајт Музеја

У току претходне године, на ажурирању и повременом редизајнирању сајта Музеја тимски су радили Слободан Богојевић и др Милош Тимотијевић.

У току септембра започет је пројекат комплетне израде новог дизајна сајта. Овај

пројекат технички координира Слободан Богојевић, а поред њега ту су и др Милош Тимо-тијевић, као и остале колеге из Музеја. Израда

новог дизајна поверена је Богданки Половини, фотографу и дизајнеру из Београда. Уредник сајта је Делфина Рајић, директор Музеја.

ТЕХНИЧКА СЛУЖБА

У току 2015. године постављено је четрнаест изложби у галерији Музеја, од којих је техничка служба реализовала десет. Извршени су преправка и прилагођавање постојећих постамената за излагање материјала изложбе „70 година победе над фашизмом“.

На пословима реализације поставки остварена је сарадња са конзерваторском и фото-службом. За све манифестације у галерији Музеја постављено је озвучење и редовно контролисана исправност разгласног система.

Извршени су редовно сервисирање котлова на гас, унутрашње гасне инсталације, аутоматског противпожарног система у Конаку Јована Обреновића, ручног система

дојаве пожара у згради Народног музеја, ПП апарата, као и поправка и редовно испитивање громобрана.

Урађени су водоинсталатерски радови и замењени дотрајали елементи у просторији за прање керамике.

На гасном котлу за грејање зграде Конака Јована Обреновића премошћене су електроинсталације за аутоматско покретање помоћне пумпе која се налази у котларници Музеја.

Поред редовног посла измештен је и део библиотеке на тавански простор зграде Народног музеја и исти адекватно заштићен.

Редовно су одржаване инсталације и опрема у згради Музеја и Конака.

СТАЛНА ПОСТАВКА НАРОДНОГ МУЗЕЈА У ЧАЧКУ

Стална поставка у Конаку господара Јована била је отворена целе 2015. године. Поставку је у 2015. години видело 4750 посетилаца (2600 деце и 2150 одраслих). Посете ученика основних и средњих школа биле су синхронизоване са обрадом поглавља из националне историје: Други српски устанак, двестогодишњица битке на Чачку и стогодишњица херојске одбране Београда.

Приликом боравка у Чачку 12. септембра 2015. године Музеј су посетили амбасадор Канаде Филип Пинингтон и представници Канадско-српског пословног удружења. Међу посетиоцима сталне поставке биле су делегације братских градова из Словачке и Чешке, Удружења хрватско-српског пријатељства из Ријеке, представници Националних паркова Србије и туристичког каравана „Моја Србија“, као и учесници свих културних, хуманитарних, привредних и спортских догађања у граду. Стална музејска поставка

укључена је као део културне понуде у програме Туристичке организације Чачка и Туристичке агенције „Матовић“.

У току 2015. године у Галерији Народног музеја постављено је 16 изложби (сопствених, позајмљених и изложби других организатора).

Школска публика је, као и предходних година, најбројнија. Поред изложбе *Дечји мајски салон* њу су занимале радионице. Посетиоци су посебно били заинтересовани за студијске изложбе Музеја.

Поред дежурства, служба је учествовала у техничкој реализацији изложби које је припремао Народни музеј.

Пратећи програм чинила су предавања, промоција књига и разговора.

Галерију Народног музеја у Чачку је у току 2015. године посетило укупно 7239 посетилаца.

Дечји мајски салон

Крајем маја отворен је 32. Дечји мајски салон са темом „Мој свет је под барјаком слободе“. Учествовало је 15 школа из Чачка, Лучана и Ивањице. За најбољи понуђени избор дечјих радова награђена је Основна школа „Мићо Матовић“ из Катића.

У јуну је у Галерији Међуопштинског историјског архива отворена изложба „Српска револуција - обнова српске државности“, у организацији Архива и Народног музеја у Чачку коју је отворио др Радомир Поповић из Историјског института у Београду.

У октобру је у Галерији РТС отворена изложба „Драгутин Гавриловић мајор са чином пуковника“. Изложбу је отворио Иван Стратимировић.

Гостовање изложби Музеја из Чачка

Изложбе у организацији појединаца, организација и удружења

У фебруару је отворена 16. Изложба чачанског издаваштва „Штампана реч 2014“ у организацији Градске библиотеке „Владислав Петковић Дис“.

Истог месеца отворена изложба епископа Јустина Стефановића „И у векове векова“. Изложбу отворио вајар Небојша Савовић Нес, а учествовао је и Мешовити црквени хор Вазнесењски.

У марту је отворена изложба „Бенерал Божидар Терзић 1867-1939“ и одржано истомимено предавање (аутори су кустоси-историчари Ирена Мандић и Александар Марушић).

У априлу је отворена изложба „Мода шешира“ Народног музеја у Шапцу и Народног музеја у Чачку (ауторка Александра Рашевић, виши кустос, етнолог-антрополог). Том приликом је учествовала и Биљана Јовановић, студент музичке академије.

Истог месеца отворена је изложба „Два лица истога“ Драгана Јовановића. Изложбу је отворио Миодраг Даниловић, историчар уметности.

У јуну је представљен роман „Збер“ (о времену око Другог српског војевања у седам слика) Слободана Гавриловића. На промоцији су говорили Петар Арбутина, књижевник и критичар, Слободан Гавриловић и Делфина Рајић.

Крајем истог месеца отворена је самостална изложба фотографија „Позоришни портрети 1975-1979“ Горана Малића, МФ ФСС, ЕФИАП.

Истог месеца отворена је Изложба радова студената факултета уметности коју је отворио Милош Матијевић.

У августу је отворена изложба слика Галерије наивне уметности Ковачица коју је отворила Марија Распир, директор и Јармила Ђендић, начелник за друштвене делатности општине Ковачица и историчар уметности.

Крајем августа представљена је публикација „Обреновићи у музејским и другим збиркама Србије“ (II том) на којој су учествовали др Игор Борозан, Александар Марушић, др Милош Тимотијевић и Делфина Рајић.

У септембру су отворене изложбе „Чаролије глине“ и „Покренимо нити“.

У септембру је, у малој сали Хотела „Београд“, отворен 14. Међународни колоквијум о погребној археологији.

Крајем септембра обележени су дани Европске баштине („Стари традиционални занати - очување и одржање“). Овом приликом су отворени изложба и сајам традиционалних заната које је отворила Делфина Рајић.

Крајем септембра отворена је 17. годишња изложба Уметничког удужења „Естет“ коју је отворила Делфина Рајић.

У октобру је отворена радионица „Оживимо традицију и обичаје нашег краја“,

Удружења глувих и наглувих Чачка“. Отворила ју је Делфина Рајић.

У новембру је отворена изложба „70 година од победе над фашизмом“. Том приликом говорио је професор Владимир Димитријевић.

Истог месеца представљена је књига „Мит о партизанском југословенству“

(говорили су др Небојша Јовановић, др Коста Николић и Делфина Рајић).

У децембру је представљена књига „Тумачити Рембранта“. О књизи је говорио проф. др Зоран Гаврић, редовни професор на Факултету примењених уметности у Београду.

КУЛТУРНО-ПРОСВЕТНА ДЕЛАТНОСТ

Промоције, представљања публикација, предавања, трибине

Предавање посвећено обележавању дана сећања на жртве Холокауста одржано је у сарадњи са Гимназијом у Чачку. Учествовали су др Милош Тимотијевић, Драгица Јековић, професор историје и Драгана Бошковић, професор енглеског језика.

У мају је одржано предавање „70 година од победе над фашизмом“ на којем је говорио др Венцеслав Глишић, историчар.

У мају је представљена књига ученице Анастасије Рогановић из ОШ „Филип Филиповић“ (у оквиру манифестације „Музеји Србије десет дана од 10 до 10“).

Истог месеца одржана је радионица „Пишем ово писмо“ ОШ „Филип Филиповић“ (у оквиру манифестације „Музеји Србије десет дана од 10 до 10“).

Односи са јавношћу, сарадња са медијима, едукативни рад

- У децембру је представљен XLIV Зборник радова на којем су учествовали проф. др Милан Ристовић и Делфина Рајић.

Догађања

У мају је у дворишту Музеја одржана представа „Басна о три дангубе“ (аутор Богдан Пауновић, учесници IV6 ОШ „Др Драгиша Мишовић“ - учитељица Софија Милићевић).

КАДРОВИ

Средином јуна је, након повратка Александре Гојгић са породичног одсуства, окончан уговор на одређено време са кустосом-археологом Вујадином Вујадиновићем.

Због повећаног обима посла од јула 2015. године успостављен је радни однос са дипл. археологом Вујадином Вујадиновићем на одређено време до краја године.

БИБЛИОГРАФИЈА РАДНИКА МУЗЕЈА

Студије, чланци, монографије, рецензије, прикази, прилози

К. Дмитровић, В. Вујадиновић, *Зашићени археолошка ископавања на локалитету Двориште Гимназије у Чачку – кампања 2014. године*. Зборник радова Народног музеја Чачак XLIV (2014), 7-19.

К. Dmitrović, *Două fațete ale vieții: așezări și necropole din epoca bronzului timpuriu în bazinul de vest al Moravei/Two faces of life: the Early Bronze Age Necropolises and Settlements in the Western Morava Basin. Istros XXI. In honorem professoris*

Valerii Sîrbu. Muzeul Brăilei „Carol I“, editura Istros, Brăila, 2015, 13-29.

К. Дмитровић, *Сахрањивање у културама бронзане доба у Зајадном Поморављу*, непубликована докторска дисертација, Филозофски факултет Универзитета у Београду

К. Дмитровић, *Прилози проучавању односа некропола и насеља бронзане доба у басену Зајадне Мораве*, хабилитациони рад за звање музејског саветника, Чачак - Београд

М. Ljuština, К. Dmitrović, *Between Everyday Life and Eternal Rest: Middle Bronze Age in Western Morava Basin, Central Serbia*. In: *Funerary Practices during the Bronze and the Iron Ages in the Central and Southeast Europe*, Programme and abstracts of 14th International Colloquium of Funerary Archaeology, Čačak 24th – 27th September 2015, 22.

Радивоје Бојовић, *Драгићин Гавриловић – мајор са чином ђуковника*, Београд, 2015, 7.

Радивоје Бојовић, *Писма са одличним ђошћовањем Надежде Пећровић*, Наслеђа, књ. 8, Чачак : Уметничка галерија „Надежда Петровић“, 2015, 116.

Милош Тимотијевић, *Звонко Вучковић : рајна биографија (1941-1944) : расправа о проблемима прошлости и садашњости* (Београд : Службени гласник, 2015), 502.

Милош Тимотијевић, *70 година од победе над фашизмом у Србији (1945-2015)*, Наша прошлост 15 (Краљево, 2014), 173-189.

10. Милош Тимотијевић, *Таково и Равна јора : 'сјаро' и 'ново' мишско месјо*, Митолошки зборник 34 (Рача-Горњи Милановац, 2015), 311-344.

11. Милош Тимотијевић, *Сјрагање и сјасавање Јевреја у Чачку и околини 1941-1944. године*, Зборник радова Народног музеја XLIV (2014), 159-188.

12. Милош Тимотијевић, *Комунизам као нова религија*, Људи говоре 25/26 (2015), 256-271.

13. Милош Тимотијевић, *Обреновићи у музејским и дружим збиркама Србије III* (ур. Александар Марушић, Ана Боловић), /рецензија/, Горњи Милановац, 2015, 370-371.

14. Делфина Рајић, *Извештај о раду Народног музеја у Чачку за 2014. годину*, Зборник радова Народног музеја XLIV (Чачак, 2014), 371-395.

15. Ивана Ђирјаковић, *Еснафска ђисма из ејнолошке збирке Народног музеја Чачак*, Пољопривредников пољопривредни календар 2015, Нови Сад, 2015.

16. Снежана Шапоњић Ашанин, *Драјачевска свадба*, Пољопривредников пољопривредни календар 2015, Нови Сад, 2015.

17. Снежана Шапоњић Ашанин, *Са Овчара и Каблара* (аутор Миодраг Стеванић), /предговор/, Чачак. 2015.

18. Снежана Шапоњић Ашанин, *Народна традиција I; Народна традиција II*, /рецензије/, Пчелица, Чачак 2015.

19. Слободан Богојевић, *Лични биомаркери у орјанским осјацима са археолошке керамике*, Зборник радова Народног музеја XLIV (2014), 345-369.

Издања

Зборник радова Народног музеја XLIV, Народни музеј Чачак, Чачак, 2015, стр. 396.

Каталози

Делфина Рајић, *Мој свеј је ђод барјаком слободе: 32. Дечји мајски салон*, Народни музеј Чачак, Чачак, 2015, стр. 34.

Милош Тимотијевић, *70 година од победе над фашизмом (1945-2015)* (Чачак : Народни музеј, 2015), стр. 96.

НАГРАДЕ И ПРИЗНАЊА

27. I - Српска православна општина Чачак доделила Светосавску повељу Народном музеју Чачак као установи културе од националног значаја за помоћ у узрастању Цркве Христове.

23. II - Задужбина Андрејевић поводом 20 година рада доделила Повељу Народном музеју Чачак у знак захвалности за сарадњу у остварењу својих оснивачких циљева и допринос развоју научног стваралаштва.

5.V - Народни музеј Краљево доделио захвалницу поводом 65 година постојања Народном музеју Чачак за успешну сарадњу.

21. V - Српска црквена православна општина Чачак захваљује Делфина Рајић. Српско лекарско друштво подужница Чачак доделило захвалницу Народном музеју града Чачка Делфини Рајић.

27. XI - Предшколска установа „Моје детињство“ за 2014/2015. годину доделила захвалницу Народном музеју за допринос у развијању посебних и специјализованих програма и промоцији у заједници.

Директор
Делфина Рајић